

УДК 330.5

І. Стойко, Т. Дживак

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

РОЛЬ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В ІННОВАЦІЯХ

У сучасній ринковій економіці саме підприємствам належить ключова роль у вирішенні основних економічних проблем – налагодження економічно стабільного виробництва товарів та послуг, що потрібні суспільству. Уряди допомагають створювати сприятливі умови для інновацій шляхом відповідального управління економікою, ефективною регуляторною політикою та сприянням вільному переміщенню інвестицій, людей та ідей. Механізми фінансової підтримки, такі як пряме фінансування, податкові стимули, субсидії та позики, є основними інструментами, які використовуються для стимулювання промислових досліджень та розробок.

Малі підприємства вважаються потенційно більш інноваційними через відсутність сталої бюрократії, більш конкурентні ринки та більш ефективне стимулювання. В той же час, як малі, так і великі підприємства здійснюють значні інновації і є критично важливими для успіху сучасної економіки. Інноваційні підприємці проявляють себе в усіх видах і формах діяльності. Згідно зі статистичними даними, великі компанії демонструють в середньому більш високий рівень інноваційності; дійсно, питома вага компаній, які впроваджували інновації, серед великих підприємств у Європі становить 70,1%, у той час як аналогічний показник для середніх підприємств дорівнює 52,3%. Українські підприємства як соціально-економічний феномен розвивалися у складних умовах перехідної економіки, стикаючись з неминучими обмеженнями, накладеними недосконалим законодавством та іншими ринковими інститутами. Міжнародною фінансовою корпорацією визначені такі проблемні сфери в українському бізнес середовищі, що створюють перешкоди для розвитку малих і середніх підприємств (МСП): фінансування; оподаткування; перевірки; дозвільна система; реєстрація; ліцензування; стандарти та сертифікації; експорт.

Державна інноваційна політика України не зосереджена на розвитку МСП, що не відповідає загальним світовим та європейським тенденціям. Державна інноваційна політика України не створює умов для діяльності підприємств, як головних інноваторів у національній інноваційній системі. Малі, середні та великі підприємства не мають мотивації для перетворення результатів досліджень та розробок у нові товари і послуги, та для проведення власних досліджень і розробок. До того ж існує низький рівень інноваційної співпраці між підприємствами та науково-дослідними установами. Відтак, необхідно інтегрувати інноваційну політику з політикою розвитку МСП. Державні та регіональні програми могли б включати, наприклад, розділ по інноваціям на МСП із заходами підтримки та стимулами для розвитку інновацій. Ще однією слабкістю ситуації в Україні є суперечливість законодавства стосовно інновацій, особливо у випадках, коли державна фінансова підтримка блокується законом про державний бюджет.

МСП важливі для успіху української економіки та роблять внесок у зайнятість та обсяг реалізованої продукції та послуг. Для того щоб розвиток інновацій залишався одним із пріоритетних напрямків для українських підприємств як у високотехнологічному, так і у низько технологічному секторах необхідно реалізовувати регіональні програми малого підприємництва, формувати ефективну бізнес інфраструктуру і конкурентне середовище.